

13. Алгебраїчна школа професора Дмитра Граве

Ольга Тіт, Володимир Шоха

Національний університет харчових технологій

Вступ. Серед видатних математиків першої половини ХХ-го століття почесне місце займає Дмитро Олександрович Граве – засновник радянської алгебраїчної школи, який значну частину своєї наукової діяльності провів у Києві. У вересні 2013 року в Київському національному університеті ім. Тараса Шевченка відзначалося 150-річчя з дня його народження.

Видатний математик Дмитро Олександрович Граве народився 8 вересня 1863 року в місті Кирилов Новгородської губернії. В 1881 році закінчив гімназію та

поступив на математичне відділення фізико – математичного факультету Санкт-Петербурзького університету, де слухав лекції таких видатних математиків, як П.Л. Чеботарьов, О.М. Коркін, А.А. Марков. В 1885 році одержав степінь бакалавра, захистивши дисертацію “Про поверхні мініма”, яка була опублікована в “Записках фізико-математичної спілки студентів Санкт-Петербурзького університету”. У магістерській дисертації (1889 р.) Граве вирішив проблему про знаходження всіх інтегралів системи диференціальних рівнянь для задачі трьох тіл, які не залежать від закону дії сил (цю задачу йому поставив О.М. Коркін). Після захисту цієї дисертації Граве читав лекції як приват-доцент кафедри чистої математики Санкт-Петербурзького університету в Інституті інженерів шляхів сполучення, Військово-топографічному училищі. В 1896 році захистив дисертацію “Про основні задачі математичної теорії побудови географічних карт” на звання доктора математики під керівництвом О.М. Коркіна і з 1893 починає працювати на посаді професора Харківського університету.

В 1901 році Граве був запрошений до Київського університету Святого Володимира. З цього часу основна його увага переноситься на найновіші розділи математики: теорія груп, теорія Галуа, теорія алгебраїчних чисел. Граве починає читати цілком нові курси по цим розділам, а з 1908-го року починають працювати знамениті семінари Граве, на яких виховалося ціла плеяда видатних математиків: Борис Миколайович Делоне, Отто Юлійович Шмідт, Микола Григорович Чеботарьов, Михайло Філіпович Кравчук. Не буде перебільшенням сказати, що вся майбутня радянська алгебраїчна школа вийшла з семінарів Граве. Одночасно він пише ряд підручників з сучасних розділів математики: “Теорія скінченних груп”(1908 р.), “Елементарний курс теорії чисел” (1910 р.), “Арифметична теорія”(1910 р.), “Елементи вищої алгебри” (1914 р.).

У 1919 році Граве було обрано академіком Української Академії Наук, а в 1923 році він очолив науково-дослідну кафедру математики, на основі якої у січні 1934 року було створено Інститут математики Всеукраїнської Академії наук, першим директором якого став Граве. В 1929 році став почесним членом Академії наук СРСР.

В останні роки життя Дмитро Граве працював над “Трактатом з алгебраїчного аналізу”, який бачився йому як енциклопедія сучасної алгебри у восьми томах. На жаль, він встиг опублікувати перші два томи та підготувати до видання третій. 19 грудня 1939 року Дмитро Граве помер у Києві, похований на Лук'янівському цвинтарі.

Висновки. Наукова та педагогічна діяльність Дмитра Олександровича Граве мала великий вплив на розвиток математики не лише в Україні та СРСР, але й в усьому світі.

Він та його учні виховали понад 2100 математиків, які отримали степінь кандидата наук або доктора наук. Багато з них і зараз працюють в українських університетах та академічних інститутах, примножуючи славетні традиції своїх попередників, серед яких Дмитро Олександрович Граве займає чинне місце.

Література.

1. Добровольский В.А. Дмитрий Александрович Граве (1863-1939). - М.: Наука, 1968. - 112 с.
2. Урбанский В.М. Дмитрий Граве и его время. – К.: Наукова думка, 1998. – 266 с.